

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף סד

משנה: פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו: הנדר נותר בחרטה או ב'פתח' (= אילו היה יודע כשנדר שהתוצאה תהיה כך, לא היה נודר). כשאדם בא להתיר את נדרו פותחים לו פתח בכבוד אביו ואמו: 'אילו היית יודע שיזלזלו בהורים שלך כי יאמרו שאתה למדת מהם לזלזל בנדרים, האם היית נודר?' ואם אומר 'לא' - מתירים לו את הנדר. זו דעת רבי אליעזר, אבל חכמים אוסרים. ומחלוקתם תתבאר בגמרא.

אמר רבי צדוק: אם כן לדעת רבי אליעזר נפתח לו גם בכבוד המקום: 'אילו היית יודע שכאשר אתה נודר אתה מזלזל בכבוד המקום האם היית נודר?' הנודר מזלזל בכבוד המקום משום שהוא כנודר במלך עצמו (וכן משום שהוא 'רשע לשמים'). **אמרו לו** (= חכמים לרבי צדוק): **'אם כן אין נדרים'** כלומר אפילו רבי אליעזר מודה שלא פותחים בכבוד המקום כי אם כן 'אין נדרים'. והגמרא תבאר מה הכוונה.

ומודים חכמים לרבי אליעזר: שהנודר את אביו ואמו בדבר שבינו לבינם כלומר שאסר עליהם להיות ממנו, שבזה כן פותחים לו בכבוד אביו ואמו.

לסיכום: נחלקו רבי אליעזר וחכמים האם בכל נדר פותחים בכבוד אביו ואמו או לא. לכולי עלמא לא פותחים בכבוד המקום. חכמים מודים לרבי אליעזר שהמדיר את אביו ואמו הנאה מנכסיו לכולי עלמא פותחים לו בכבודם.

דין נוסף:

ועוד.. פותחין בנולד: כלומר דבר בלתי צפוי שקרה פתאום שאם היה יודע שזה מה שיקרה לא היה נודר. אבל לדעת חכמים לא פותחים בנולד משום שדוקא פתח שעלול לקרות מחשיב את הנדר כנדר בטעות, שהרי היה על הנודר לחשוב שכך יקרה, וממילא נמצא שהוא נדר את הנדר בטעות שלא כהוגן. אבל פתח שלא עלול לקרות לא מחשיב אותו כנדר בטעות, שהרי לא היה עליו לחשוב כשהוא נדר על כך וממילא הנדר היה כהוגן.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ונעשה סופר: ועכשיו הוא צריך את האיש הזה כל הזמן שיכתוב לו שטרות וכדו'.

או שהיה משיא את בנו: והוא רגיל לאכול בסעודת הנישואין.

גמרא: מאי אין נדרים: מה הפירוש בדברי המשנה שאם כן 'אין נדרים', מדוע?

אביי: אף אדם לא יעיז לומר שאם היה יודע שהוא מזלזל בכבוד המקום בכל אופן הוא היה נודר, ולכן הוא ישקר לומר שלא היה נודר. ונמצא שהפתח שפתחו לו אינו באמת פתח.

אמנם כל זה לגבי כבוד המקום. אבל לגבי כבוד אביו ואמו נחלקו רבי אליעזר וחכמים שחכמים סוברים גם בזה אדם לא מעיז פניו וממילא לא פותחים בזה, אבל רבי אליעזר סובר שרק בכבוד המקום אדם לא מעיז, אבל בכבוד הוריו אדם כן מעיז פניו, וממילא אם היה נודר גם על דעת שיזלזלו בהוריו הוא יאמר זאת, ולכן פותחים לו בזה.

רבא: אם נתיר לפתוח בכבוד המקום, יסברו אנשים שאין טעם לבוא לחכם בשביל להתיר את הנדרים וכל אחד יתיר אותם לעצמו, אך האמת שאין אפשרות להתיר את הנדר על ידי עצמו אלא רק על ידי חכם.

אבל לגבי כבוד אביו ואמו נחלקו רבי אליעזר וחכמים, שחכמים סוברים גם בזה אם נתיר לו לפתוח בכבודם הוא יבוא להתיר לעצמו את כל הנדרים, אבל רבי אליעזר סובר שמכיון שיש נדרים קלים כל כך שאם הוא ינדור אותם אין בהם זלזול לאביו ואמו ועליהם הוא יצטרך ללכת לחכם, ממילא הוא כבר ידע שהנדרים ניתנים רק על ידי חכם ולא יבוא להתיר אותם בעצמו.

תנן ומוזדים חכמים וכו': בשלמא לדעת אביי שהסיבה שלא פותחים בכבוד המקום בגלל שיתכן שהפתח לא אמיתי כי אדם לא יעיז פניו וישקר שלא היה נודר, וכן בכבוד אביו ואמו סוברים חכמים גם כן שישקר לומר שלא היה נודר. אבל בנודר את אביו ואמו שלא יהנו ממנו מובן מדוע חכמים מוזדים שפותחים לו – כי הרי הוא החציף פניו כנגדם ואם כן ודאי שלא יחשוש לומר שנדר על דעת פגיעה בכבודם, ואם הוא אומר שעל דעת כן לא נדר אנו מאמינים לו.

אבל לדעת רבא שהסיבה שלא פותחים בכבוד המקום בגלל שלא יבוא להתיר נדרים אצל חכם, וכן בכבוד אביו ואמו סוברים חכמים גם כן שאם נתיר לו לפתוח בכבודם הוא יבוא להתיר לעצמו את כל הנדרים. לא מובן מדוע חכמים מוזדים שהמדיר את אביו

ואמו פותחים לו בכבודם, והרי כאשר הוא יווכח שאפשר להתיר על ידי פתח בכבוד אביו ואמו הוא יבוא להתיר לעצמו את הנדרים שבינו לבין הוריו ולא ילך לחכם?

תירוץ: אמרי: מכיון שבשאר נדרים הוא אינו יכול לפתוח בכבוד אביו ואמו ועליו ללכת לחכם, הוא ידע שאי אפשר לו להתיר את נדריו בעצמו אפילו בנדרים שהוא יכול לפתוח בכבוד הוריו, כי עליו ללכת לחכם בשביל להתיר נדרים.

למדנו במשנה - ועוד אמר רבי אליעזר, פותחין בנוולד וכו':

מאי טעמא דרבי אליעזר: שנאמר "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר לֶךְ נָשֵׁב מִצְרַיִם כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נִפְשְׁךָ", ומיתה היא 'נולד'. ביאור: משה נדר ליתרו חמיו שישאר במדין ולא ישוב למצרים, והוא נדר כך לפי שבכל מקרה פחד לשוב למצרים בגלל דתן ואבירם שהלשינו עליו לפרעה, וה' פתח למשה פתח לנדרו ואמר לו שדתן ואבירם מתו ועל דעת כן הוא לא היה נודר ולכן מותר לו לשוב למצרים. והרי מיתה זה דבר ש'נולד' לאחר הנדר ובכל זאת ה' פתח למשה ב'נולד', נמצא שפותחין בנוולד.

ורבנן מאי טעמייהו? והרי מוכח מהפסוק הנ"ל כרבי אליעזר! אלא טעמם של רבנן לפי שבאמת דתן ואבירם לא מתו, שהרי בכל מקום שנאמר בתורה "ניצים" או "ניצבים" הכוונה לדתן ואבירם. "ניצים" - "וְהָיָה נִשְׁנֵי אֲנָשִׁים עֲבָרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּכָּה רָעָךְ", כלומר שמשה ראה אנשים ניצים (= רבים ומכים איש את רעהו) והוכיח אותם והם הלשינו עליו לפרעה ולכן הוא ברח למדין. "ניצבים" - "וַיִּפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֱרֹן נִצְבִּים לִקְרָאתָם בְּצֵאתָם מֵאֶת פְּרָעָה". א"כ אותם "ניצים" היו דתן ואבירם, ובמעשה עם עדת קורח שהיה הרבה לאחר מכן דתן ואבירם היו אז עדיין בחיים, אלא בהכרח שהם לא מתו אז אלא ירדו מכנסיהם ונהיו עניים, [וכיון שהם נהיו עניים כבר לא יכלו להלשין עליו לפרעה לפי שלא היו שומעים להם], ומה שהפסוק אומר "כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נִפְשְׁךָ" הוא לפי שעני נחשב כמת, ועניות אינה נחשבת ל'נולד' לפי שהיא מצויה.